Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ILLUSTRERADT NYASTE

SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 12.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 23 Mars 1851. Pris för år: 4 Rdr. B:co. (V. årgången

General Changarnier.

Den tystlåtne man, i hvars hand ännu för kort tid sedan tyngdpunkten af Frankrikes magt tycktes ligga; för hvars gunst alla magtägande och alla partier kurtiserade, och hvilken ingen med tillförsigt kunde tillegna sig: denne general Changarnier har, på grund af sin förklaring för nationalförsamlingen och af fruktan för en förmodad statskupp blifvit afsatt från sitt commando och tilldrager sig derigenom ånyo allas blickar.

Generalen är född i Chateau - Chinon i skötet af en adlig familj och har redan öfverskridit det 50:e året af sin lefnad. Han tillhör Frankrikes äldsta adel, och härpå, äfvensom på hans familjs stämning grundade Henrik V:s anhängare sina anspråk och utsigter, att generalen i det afgörande ögonblicket skulle förklara sig för legimitetens sak. Men Changarnier har gjort sin militäriska bana under Ludvig Philips regering och derför höllo också Orleanisterna sig berättigade att räkna på honom.

Från militärskolan i S:t Cyr utträdde han med underlöjtnants grad, i hvilken egenskap han kort efteråt anställdes vid kongl. gardet. Man ansåg honom den tiden för en officer med ringa utsigter för sin framtid; ja några mindre betydande felsteg, till hvilka han under denna tid gjorde sig skyldig, hade till och med den påföljd, att han degraderades.

Med öfverstelöjtnants rang inskeppade han sig 1830 till Afrika, dock förete hans första fälttåg i Algerien inga framstående drag. Men utan tvifvel måste en brinnande äregirighet hafva uppfyllt den unge mannens själ, ty man berättar, att han, då den drömda raska befordran uteblef, skall hafva varit nära vid att skjuta sig en kula genom pannan. För sitt namns heder och en lysande framtid valde han lyckligtvis en bättre väg och tillfäktade sig med värjan i hand på olika slagfält sin nästa grad, så att vi redan 1836 se honom som bataljonschef vid andra lätta regementet under det första tåget mot Constantine. Han kommenderade den yttersta eftertruppeu; men då de första linierna blefvo genombrutna, bildade han raskt af sin bataljon en fyrkant och uppehöll derigenom helt allena den framträngande fienden. Änskönt denna vigtiga vapenbragd i början blef obemärkt, blef den dock snart vändpunkten i hans öde. Marskalken Clausel omnämde sednare densamma med stort beröm i sin rapport till krigsministern, hvilket hade till följd att Changarnier småningom befordrades till öfverste, sedan till brigadgeneral och sist till divisionsgeneral. Aderton år deltog han i alla de franska truppernas strider i Afrika och aflade talrika prof på sikcklighet, beslutsam verksamhet och tapperhet.

General Changarnier.

Vid Februari-revolutionens utbrott kommenderade han i Algier, och då underrättelsen om Frankrikes förklarande för republik anlände, var det han, som ur hertigens af Aumale händer (Aumale var vid detta tillfälle ståthållare i Algerien, under general Cavaignacs frånvaro, hvilken hade blifvit utnämnd till prinsens efterträdare) tills vidare emottog denna höga värdighet. Först nu under republiken uppsteg Changarnier till en framstående plats. Återkallad till Paris, afböjde han den honom erbjudna krigsministerportföljen. Sedan utnämnd till ståthållare i Algerien, beklädde han dock denna värdighet blott kort tid och blef deremot öfvergeneral för nationalgardet i Paris, utmärkte sig genom fasthet vid de den 16 April 1848 mot stads huset rigtade rörelserna, och hans val den 4:de Juni deputerad för Seine-departementet, var lönen för hans ansträngningar. Snart erhöll han också öfverbefälet öfver första militärdivisionen (för Paris och dess nejd) och förenade nu i sin hand en magt, hvilken i hvarje ögonblick kunde afgöra Frankrikes öde. Men just derför såg han sig också blottställd för den Lagstiftande församlingens angrepp. Detracktadt hur han bevisat de största tjenster vid upproren den 29 Januari och den 13 Juni 1849. Vid valet af Frankrikes president kom han så litet i betraktande, att endast 4687 röster föllo på honom; deremot utnämnde departementerna Somme, Seine och Oise honom till deras vikarie i den

lagstiftande församlingen; han har bestämt sig för det förstnämnda.

Då i ingen annan regeringsform hade någon maktutöfning att bjuda honom, motsvarande den han hittills innehaft, ja till och med utsigten till den högsta värdigheten, så hoppas de såkallade ärliga republikanarne, att han icke skall öfvergifva deras sak. Besynnerligast var hans ställning till presidenten, som än uppbjöd alla ansträngningar, för att draga denne vigtige man till sig, än sökte medelst maktspråk att skrämma honom och visa att presidenten genom sin makt kunde hvilket ögonblick som helst kasta honom tillbaka till sitt ursprungliga intet. Hvilken anledning som slutligen frambragte en fullständig brytning mellan presidenten och Chargarnier har redan varit att läsa i de politicerande tidningarne.

Jesuiten.

Berättelse af Carl Nanz.

(Öfversättning från Tyskan.)

(Forts. från N:o 11.)

Beskådandet af den döda klippa, hvarpå byggnaden hvilade, och det obegränsade hafvet var hennes enda tidsfördrif. Och inom sig sjelf fann hon heller intet ämne till ljusare och gladare tankar. Hennes irrande, nedtryckta fantasi fann till och med icke i det aflägsnaste fjärran en enda stödjepunkt, hvarpå den kunde hvila. Hade hon icke lösslitit sig ur sin faders armar, sina väninnors krets och ur de murar, som omgåfvo hennes födelseort? irrade hon icke landsförvist omkring, sökte hon icke en hviloplats, der hon kunde glömma Guido?

"Guido! Guido!" ropade hon ofta gråtande och utsträckte sina händer mot hafvet, "se dock hvad ditt vankelmod har beredt mig! Är det icke för din skull, jag här försmäktar? Bedårade hjerta, som ännu kan älska honom, ännu sända honom förmätna önskningar!"

En natt låg hon slumrande på sin soffa, då hon väcktes af ett ovanligt ljud. Det var klart månsken. I midten af hennes rum stod en lång, svart gestalt helt och hållet orörlig. Hon utstötte ett skrik och betäckte sitt ansigte med händerna.

"Laura! Laura!" ropades med ihålig röst, "har du glömt mig?"

En kall ångestsvett betäckte hennes panna, hennes tänder rörde sig mot hvarandra.

"Laura — känner du mig icke längre?"

Det var nära, att hon fallit i vanmakt.

"Jag är Brabantane, din fader. Kom, barn, att följa mig på den väg, som förer till lycksalighet!"

Det blef tyst, tyst som i en graf. Synen försvann. Högt bedjande motsåg Laura morgonsolen. Dagens gryning återgaf henne först modet och besinningen. Hon var blek, matt och sjuk. Ängstligt såg hon sig omkring i alla vinklar. Allt var som förut — intet spår af den nattliga synen.

Från och med denna dag började Laura att med hela sin själ egna sig åt andakten. Hon knäböjde hela timmar innan nattens inbrytande och bad. Hon blef förvirrad, dyster och svårmodig. Guido visade sig ofta för henne i drömmen, men blott i andlig drägt, vid altaret, på predikestolen eller omringad af englar, i ett tillstånd af himmelsk förklaring.

Laura hade nu tillbragt fyra månader i denna förfärliga ensamhet. En afton insomnade hon tidigare än vanligt, och vaknade följande morgon innan det ännu börjat dagas. Fruktan att få se föremål, som hon icke önskade se, hade föranledt henne, att hvarje afton kasta en slöja öfver sina ögon. Då hon vaknade, öfverlemnade hon sig åt sina tankar.

Plötsligt klingade ganska nära en klocka. Detta ljud var henne främmande, det åstadkom hos henne den outsägligaste glädje.

Aldrig tyckte hon sig hafva hört ett sådant välljud, en sådan harmoni. Länge höll hon det för en dröm, tills hon öfvertygade sig om motsatsen. Någon skymt af dagningen, som hon varseblef igenom slöjan, förmådde henne att kasta denna åt sidan. Hvem målar hennes förvåning, då hon fann sig vara i en trädgård med en kyrka och en stor byggnad framför sig. Det var ingen dröm. "Hvar är jag?" ropade hon. "Lefver jag än? Hvar är jag? Hvad har tilldragit sig med mig?"

I detta ögonblick öppnades byggnadens dörrar och tvenne nunnor trädde ut i trädgården. Laura gick dem darrande tillmötes. De förvånades öfver att finna ett främmande fruntimmer. De sade henne, att hon befann sig i Calabrien, i klostret Santa Maria. Hon infördes i byggnaden. Alla trängdes omkring henne; hvar och en ville se det fruntimmer, som genom ett underverk hade blifvit räddadt ur turkarnes klor.

Då Laura något hemtat sig, besökte henne klostrets biktfader, som bad henne att välja klostret Santa Maria till sin vistelseort, då Guds finger syntes tydligen förkunna, att hon var bestämd för hans tjenst, i det hon genom det mest påtagliga underverk hade blifvit förflyttad till detta heliga ställe, och att man en gång i de heliga legenderna skulle komma att läsa, att den heliga Laura hade slutat sitt fromma lif der, hvarthän hon fördes af englarne, genom hvilka det fattiga klostret således hade fått en rik och förnäm patronessa.

Laura beslöt att efter några dagar taga slöjan, uppsatte ett bref till sin fader, hvaruti hon meddelade honom detta beslut, och beredde sig för det stånd hon hade valt och hvartill hon genom syner och under tycktes vara bestämd. Ännu återstod henne trenne dagar till denna tidpunkt.

På uppmuntran af hennes biktfader hade Laura gjort det löfte, att hvarje morgon och på samma timma, som hon blifvit befriad från Turkiet, begifva sig till den plats i trädgården, der hon om morgonen hade vaknat, och der bedja en timma. Samvetsgrant uppfyllde hon, hvad hon lofvat. Dagen före den hon skulle aflägga löftet, begaf hon sig något tidigare än vanligt till det nämnda stället. Allt var ännu försänkt i sömn. Det var en varm, qvalmig morgon. Åska och blixt hade rasat. En tjock dimma låg öfver nejden. Laura knäböjde och bad.

Plötsligt skakas hon fram och tillbaka, utan att förflyttas från stället. Ett buller som om berg instörtade, ett dån i jorden, ett tjockt dam lemnar den darrande, halfdöda Laura icke längre i ovisshet, att en jordbäfning i detta ögonblick försiggår. Ännu känner hon sig icke hafva fast fot på jorden. Hon gungar som skeppet på det upprörda hafvet.

På en gång blir det tyst, tyst, som om naturen stadnade i sitt lopp. Till Lauras öron tona enkla ljud från de förolyckade, tills de slutligen försvinna. Det blifver dag. Kyrka och kloster ligga i en stenhop; blott några pelare och åtskilda hvalf stå ännu qvar. Hon närmar sig ruinerna; intet lif. Några få öfverlefvor af menskliga kroppar titta fram ur gruset och stenmassorna. Med ilande steg flyktar Laura genom trädgårdens instörtade murar och irrar omkring i en obebodd nejd. Slutligen finner hon på en höjd, en liten hydda som delat samma

öde som obetydande menniskor under stora revolutioner, det vill säga, den hade blifvit stående i lugn, under det att palatser och kyrkor störtat i grus.

Dess innevånare, en redlig landtman, mottog henne med öppna armar, gaf henne på hennes begäran några manskläder, som hon betalde; men hvilket han iche lät påtruga sig för den föda hon af honom erhöll; beklagade tvärtom hennes olyckliga öde och beledsagade henne slutligen så långt, att hon kommit på rätta vägen till Reggio.

Efter några äfventyr anlände Laura till en skog, icke långt från Messina. Ditbort drefs hon af sitt hjerta, som allt mer och mer sökte att återvinna sina gamla rättigheter. Hon ville återse Guido, sin fader, och sedan begrafva sig i ett kloster. I skogen stötte hon på en eremit, hvilken knappt såg henne, förån han med ett skrik for tillbaka.

Hon betraktade honom nogare och fann det vara Giovanni, som en gång för grefven hade förrådt hennes flykt. Oaktadt hennes förklädnad hade han genast igenkänt Laura.

"För Guds skull!" ropade han "Laura! Ni lefver ännu? —"

"Giovanni! Du? en eremit? —"

"O, att jag skulle upplefva denna dag," sade Giovanni. "Gud! det är det bevis du gifver mig, att du har hört min ånger och förlåtit mig. Laura, träd in till mig, och ni skall få höra saker och ting så afskyvärda, att ert goda hjerta icke skall anse dem för möjliga."

(Forts.)

Bernstensgräfningen på Östersjöstranden i Preussen.

Bernsten är ett harts, hvilket genom underjordisk eld blifvit smält af förbrända träd, och i äldre tider genom orkaner tillfördes Preussens östersjökuster i hårdt tillstånd med förkolade träddelar och nedbäddades af böljorna i sanden. Ännu uppspolar Östersjöns stormar bernsten i förening med sjötång på dess stränder. Men den finnes icke ensamt vid strandbergen längs sjön, den förefinnes också i det inre af landet på olika ställen, mindre djupt under ytan. Vid plöjning och gräfning i marken, fann man tillfälligtvis bernsten och detta gaf redan år 1559 anledning till formlig gräfning på sådana ställen. I början öfversteg vinsten, i synnerhet vid fyndet af större sortimentstycken, kostnaderna, så mycket mer, som de närmaste strandboarne voro under kurfurstarnes regering förpligtade att gräfva. Men sednare motsvarade resultatet icke längre förväntningen på dessa ställen, mycket mer visade det sig gynnsamt omedelbart vid berget längs åt stranden, och således inskränkte man gräfningen uteslutande till strandbergen, men hvilken egentligen kunde vara att anse som en skrapning eller hackning på ytan med spadar, och som dessutom ofta var förbundet med lifsfara för arbetarne på de branta lutningarne.

Änskönt innevånarne i vissa landsorter voro förpligtade mot betalning att gräfva, likasom andra också af eget intresse utförde detta och erhöllo en afpassad ersättning för den funna bernstenen, så öfversteg dock intägten icke betydligt förvaltningskostnaderna. Dessutom verkade förpligtelsen att gräfva under sträng uppsigt af stranduppsyningsmännen icke blott tryckande och störande på innevånarne, utan visade sig också demoraliserande, oaktadt eden och det hårda straffet för försnillande eller förhemligande af bernsten, så att regeringen, som insåg detta äfvensom inskränkandet af den naturliga friheten, beslöt att öfverlemna bernstensgräfningen i förpaktning till strandboarne, men hvilket icke kom till utöfning på grund af allt för ringa anbud på förpaktningen.

Öfvertygelsen om, att bernsten också kunde finnas i sandbergens olika hvarf, ofta på ett djup af 440 fot, under det att det egentliga läget är i lika höjd med hafsytan, vann man derigenom, att tillfälligtvis, genom storm eller andra omständigheter, stora jordmassor skiljdes från bergen och nedsjönko till denna djuplek och aftäckte läget.

En uppmärksam undersökning af stranden mellan de båda Nehrungen föranlät 1787 ett försök att gräfva bernsten på bergsmanna-manér, och man valde härtill ett till utseendet gifvande ställe vid byn Hubnicken.

Men detta försök, ledd af tvenne minörer, kunde blott utöfvas i smått och med otillräckliga krafter, och måste således snart inställas, då arbetet väl var lätt, men förstördes äfven lika lätt af väderlekens påverkan, och jordens instörtningar gjorde arbetet farligt för arbetarne.

Genom fördjupningen af en ordentlig schakt i ett visst afstånd från bergets yta med tvärslag i olika rigtningar, kom man till nogare kännedom om dess inre beskaffenhet. Jordmonen bestod till en djuplek af omkring 17 fot af ett lager qvartssand af smutsig gul färg, derpå en af blå, mycket fet lera, och i det följande ljusgrå sandlagret visade sig en myckenhet söndersplittrad bernsten. Likaledes fanns afvexlande svartgrå lera, derpå sand med bernsten, och slutligen ett granitlager, under hvilket en svartgrå fet jord blandad med bruna stenkol och olika mineraldelar ansågs såsom bernstenens egentliga stratum, men blef aldrig oafbrutet fortsatt med lika styrka och i lika horizontel rigtning. Bernstenens aftagande i denna byggnad gaf anledning till anläggandet af ett nyt verk vid byn Kraxtepellen, men som likaledes måste öfvergifvas, då detsamma genom nedstörtandet af en betydande bergsmassa, fullkomligen förstördes, och således upphörde detta sätt att gräfva helt och hållet år 1806, då utbytet var högst afvexlande och opålitligt och en större utvidgning af byggnaden var för kostsam.

Vid den ändtligen 1811 afslutade förpaktningen, hvarigenom strandboarne behandlas kontraktmässigt med skonande afseende, och då tvångsarbetet bortfallit och hvarje arbete vid gräfning eller fiskande godtgöres, erhåller ett stort antal menniskor en lönande och varaktig sysselsättning och om än gräfningen från denna tid tills närvarande ögonblick icke bedrifvits bergmansmässigt, så sker det dock mera storartadt än nånsin förut i närheten af Brüsterort och i byarne Neu Kuhren, Lapöhnen, Rauschen o. s. v.

Bernstensgräfning vid byn Brüsterort på Östersjöstranden i Preussen.

Bernstensgräfning i byn Lapöhnen vid Östersjöstranden i Preussen.

Björnjagten i Sverige och Norge.

(Forts. o. sl. fr. N:o 11.)

Föröfrigt insåg snart björnen, att han i öppna skogen icke kunde undkomma det förföljande kopplet, och ilade bort till ett gammalt vindfälle, der gran- och furuträden lågo på hvarandra och sammanbundna medelst den sednare tillvexte småskogen. Jagten tilltog i vildhet; hästarne, delande ryttarnes enthusiasm, satte med nästan öfvernaturliga ansträngningar öfver gamla trädstammar och genom täta skogspartier, som vid första påseendet tycktes ogenomträngliga.

I början hade vi tre ryttare hållit oss tillsammans; men den tätt sammanvuxna skogen hade sedan tvingat hvar och en för sig söka den bästa genomvägen, och snart kunde jag hvarken se eller höra något af de andra; men förmodade blott, att de, för att afskära björnen vägen, hade inslagit en ny rigtning. En plötslig vändning af det förföljda djuret bragte dock oförmodadt jagten åt min sida; skällande och tjutande ställde kopplet björnen i ett tjockt snår, och trängande genom en tät björnbärshäck, fann jag mig snart inom skotthåll på stridsplatsen. Ögonblickligen kastade jag mig af hästen och sprang fram till valplatsen, hvarest en utomordentlig stor björn med den största kallblodighet och tapperhet försvarade sig mot elfva de bästa hundarne. Vid mitt framträdande bragtes han något ur fattning och ville taga till fötterna; men hundarne voro honom så nära på pelsen, att han ej såg sig i stånd att verkställa sitt återtåg.

Jag hade, som sagdt, genast kastat mig af hästen, men ännu alltid fruktat att skjuta, i det jag befarade att träffa en af hundarne. Under denna min obeslutsamhet, smälde den gamles bössa, och, åtminstone för ett ögonblick, tycktes björnen hafva glömt de honom omgifvande hundarne; tystönande kastade han sig till marken och låg i samma ögonblick helt och hållet betäckt af dem. Dock fortfor han icke länge i denna ställning, utan sprang åter upp, stötande en af hundarne från sig med hvardera af sina väldiga tassar.

Då han föll, hade det blifvit mig tydligt, att, såvida jag ännu hade ringaste lust att deltaga i striden, detta väl vore det enda tillfälle hvarvid jag kunde vara nyttig, och dragande jagtknifven ur slidan sprang jag fram till den fallne, för att jaga honom klingan genom hjertat. Men jag var honom ännu icke tio steg nära, innan han, som redan sagdt, med en utomordentlig kraftansträngning lösgjorde sig från hundarne, och det första som föll honom i ögonen vid denna just icke behagliga situation, var min värda person, med blottad knif och färdig att rännа lös på honom. Han kom mig på halfva vägen tillmötes, och jag måtte visst icke hafva haft någon vänlig mine; blott det vet jag ännu, huru den tanken for mig genom hufvudet, att jag förut hade befunnit mig i mycket behagligare situationer. Jag höll emellertid stånd af den helt enkla orsak, att jag i första ögonblicket verkligen icke rätt visste hvad annat jag skulle taga mig till, och begagnade björnens anfall, i det jag med all magt stötte honom min breda jagtknif i bringan. Men hvad vidare skedde, kan jag icke så noga säga: — ett svårt slag, som kastade mig tillbaka, en obehaglig, smärtsam känsla, ett bekant ansigte, som jag bemärkte innan jag föll, och en tryckande tyngd, som låg på mig, är allt, hvad jag kan påminna mig.

Då jag åter kom till sans, kände jag, huru den gamle gjöt den ena hatten full af vatten öfver mitt ansigte efter den andra, och det med en ifver, som vid en eldsvåda skulle varit mycket berömvärd. Jag hemtade mig dock snart och fann, i det jag reste mig, att jag hade den fallda björnen till hufvudkudde. Då nemligen denne störtade löst på mig, hade den gamle lyckligtvis varit ganska nära; hundarne kunde väl icke hindra, att björnen slog mig öfverända; men kastande sig med gränslöst raseri öfver den svårt sårade, öfvervältigade de honom snart, icke att förglömma min gamles stål, som gjorde björnpelsen mera likt ett såll, än allt annat.

(Slut.)

Tvenne Barnträdgårdar i Dresden.

(Ur Tidskr. för Folkskollärare.)

Bland sällsynta, först i sednaste tiden uppkomna pädagogiska företeelser äro *Barnträdgårdar* (Kindergarten). Anledningen till namnet är dubbel: dels betraktas barnen sjelfva som blommor eller unga plantor i en trädgård, hvilka skola uppdragas; dels äro dessa uppfostrings-anstalter anlagda i en trädgård, der barnen den blidare årstiden vistas större delen af dagen.

Ej blott för sin nyhet, utan äfven för den synnerliga vård, som egnas åt de små barnens kroppsliga utveckling och nyttiga sysselsättning, förtjena dessa anstalter att blifva närmare bekanta.

Af barnträdgårdar finnas flera i Tyskland, en i Hamburg, 4 i Dresden, några i Frankfurt am Mayn, Darmstadt samt några andra städer. Dem, jag besökt, äro tvenne i Dresden.

Barnen, som voro mellan 3 — 6 år, samlades i den ena af dessa anstalter kl. 9 om morgonen till ett antal af mellan 30 och 40, togo med sina begge lärarinnor i ring och sjöngo under kringgående, en inledningssång:

"Wir haben uns wieder gefunden
Und sind hier in Eintracht verbunden;
Ein jedes in sich voll Hoffnungen ist
Und alle so froh in dem Kreise begrüsst."

Derefter stannade de hvar och en på sin plats i ringen, sammanknäppte sina små händer och läste i chor, men temligen tydligt, följande morgonbön:

"Von Dir ist unser Leben,
Du hast es uns gegeben,
Dein Schutz hat in der Nacht
Uns väterlich bedacht.
Du stärktest unsre Kraft,
Hilf, dass sie Gutes schafft!"

Sedan begynte olika slags lekar, beräknade, att på samma gång öfva kropps- och själskrafter: uppmärksamhet, minne, omdöme, förstånd och känsla.

1:o *En gymnastisk lek.* Ett barn trädde midt in i ringen. De andra sjöngo under det de gingo i takt omkring det i medelpunkten stående barnet:

"Du freundliches Kind
Was machts du geschwind?"

Barnet inne i ringen svarade:

"Ich will mich fleissig üben,
Bis alle thätig sind."

I chor upprepade de andra barnen, under förnyad taktmässig gång kring sin medelpunkt:

"Wir wollen uns nun üben,
Bis alle thätig sind."

Sedan gjorde barnet i medelpunkten en gymnastisk rörelse, hoppade upp från golfvet, utsträckte foten, eller armen, snurrade omkring på en fot, böjde sig ned mot golfvet, m. m. Alla dessa rörelser gjorde barnet sjungande i takt efter rörelsens beskaffenhet. Derunder stod ringen stilla och såg och hörde på. Då rörelsen var gjord och i sång beskrifven, begynte åter barnaringen att taktmessigt röra sig under följande, också framsjungna ord:

"Und alle wir im Kreise sind,
Wir machen es, wie du.

För hvarje ny gymnastisk rörelse trädde ett nytt barn in i ringen; så omvexlade 6 à 7 barn. — En liten paus inträdde, då barnen satte sig på bänkar i ett närliggande rum.

2:o *Efterbildningar ur landtlifvet.* Denna lek syntes aldramest roa barnen. *a*) De togo åter i ring och begynte sjunga:

"Wollt ihr wissen, wie der Bauer
seine Hafer aussäet?"

Ett barn trädde in i ringen, sammanknippade sitt lilla förkläde och begynte att i takt och under sång gå omkring och så.

Alla barnen bröto sedan ringen och gjorde på samma sätt.

Derefter efterbildades på samma sätt,
b) huru bonden *slår* och *skär.*
c) huru bonden *tröskar;*
d) huru bonden *fröjdar sig* öfver skörden, och slutligen
e) huru bonden *hvilar sig efter arbetet.* Då inburos bänkar, barnen satte sig i lutande ställning och hvilade med hufvudena på hvarandras axlar. Det skall då, kan man tänka, vara alldeles tyst, och ögonen skulle vara slutna; men visst var det ett och annat barnöga, som ändå skälmaktigt tittade upp. På tillsägelse af ledarinnan sofvo dock alla barnen temligen godt, i afbidan på att snart få uppvakna. Hvilken fröjd, då de ändtligen fingo höra: "Nu äro barnen uthvilade." De sprungo upp och ville straxt göra en ny lek, hvilket ock tilläts, nemligen att

3:o *leka tunnbindare.* De flesta barnen ställdes i ring; de skulle föreställa ett fat; de flätade sina armar öfver hvarandras axlar, hvilket skulle föreställa bandet på fatet; sedan gingo 4 barn in i fatet, för att föreställa elden, de fladdrade som lågor beständigt upp och ned; slutligen togs en mäs'are med 2 gesäller och en lärgosse, också ur barnaskaran, hvilka under sång och i takt gingo omkring och slogo med sina händer på barnens sammanflätade armar, hvilket skulle föreställa, huru tunnbindaren med hammaren under kretsgång kring fatet slår ned bandet.

I den andra barnträdgården såg jag barnen leka "fiskdammen", "dufslaget" och "qvarnen." Det var den 7 April, en skön och solvarm dag. Barnen voro då ute på gården och lekte. Samma dag på morgonen hade också hvarje barn i trädgården fått sin tilla sång anvisad, att gräfva, plantera och skörda under året. För sockerärter och blommor hade de flesta bestämt sina sångar. På gården var äfven en mindre machingymnastik, några bersåer mot solhettan, samt ett "barnberg" (en jordkulle, på hvilken barnen kunde springa upp och ned).

Hvarje af dessa inrättningar hade till

föreståndare inga vanliga skolmästare, utan verkligt bildade män med kärlek till barnen och glödande värme för idéen att på detta sätt sysselsätta och bilda de små, hvilka vanligen under denna späda ålder lemnas åt sig sjelfva. Deras fruar och ännu ett annat fruntimmer i hvarje barnträdgård voro de egentliga arbetsmyrorna. De fattiges barn fingo deltaga i dessa nöjen för intet; de förmögnares betalade ½ à 1 Thr i månaden. De flesta barnen voro dock betalande.

Om frukterna af dessa barnträdgårdar kan jag ingenting annat med full säkerhet berätta, än att en af mina bekanta i Dresden, föreståndaren för dervarande döfstumminstitut, hade en son, hvilken, ehuru han redan var hunnen till de år, att han skulle besöka en annan skola, dock anhöll hos fadren, att han på lediga stunder skulle fortfarande få besöka sin kära "Kindergarten." Fadren, som funnit läroanstalten i alla afseenden bildande och uppmuntrande för gossen (man leker nemligen äfven *geometriska* och *arithmetiska*)* lekar i en barnträdgård; under lek lära äfven barnen läsa och skrifva) fann intet skäl att afslå hans begäran. Han tillade äfven, att om han hade samma säkerhet för sina barns sanna bildning i öfriga läro-inrättningar, som i dessa barnträdgårdar, skulle han utan fruktan sätta dem deri. Inrättningarne kallas, som sagdt är, barnträdgårdar, icke så mycket derföre, att barnen hafva trädgårdssängar att odla och sålunda öfva sig i trädgårdsskötseln, utan fastmera derföre, att inrättningen sjelf föreställer en trädgård, der barnen äro blommor, som skola utvecklas, och läraren trädgårdsmästare, eller den, som utvecklar och vårdar blommorna.

Barnträdgårdarne äro en uppfinning af Fredr. Fröbel, — icke öfver 10 år gammal. Från *småbarnsskolor* (Kinderbewaranstalten) skilja sig barnträdgårdarne helt och hållet genom sin olika method och sin egna, nästan genialiska åsigt af uppfostran och bildning. Då småbarnsskolorna vanligen blott gå ut på, att, i likhet med andra skolor, proppa de fattiga små barn-hufvudena fulla med allehanda namn och kunskaper; så verka barnträdgårdarne bildande. De i n v e c k l a icke, utan u t v e c k l a. De grundas icke blott på ett veta eller på ett veta i första rummet och sedan handla; utan på handla och veta på samma gång, eller, om någotdera skall gå före, först på ett handla och sedan på ett veta. Derigenom blifva de äfven så angenäma och roande för barnen, då deremot många fattiga barn gå i småbarnskolan blott för den soppas skull, hvarmed de der bespisas. Då jag i Dresden såg den första barnträdgården, som förestås af ett rikt begåfvadt fruntimmer, *L. Frankenberg*, blef jag nedslagen och tänkte: sådana saker kan *hon* frambringa; men hura många sådana qvinnor gifvas, hvilka vilja sysselsätta sig med dylika småsaker! och frågade straxt efter, om inga medelmåttiga personer, sådana som folket är mest, funnos, som ledarinnor eller föreståndare i de andra 3. Man gaf mig anvisning på *en*, just den först beskrifna. I den barnträdgård, som förestods af henne, gick väl ej allt så fullkomligt bra; men de små barnen hafva så mycken poesi i sig, att, blott idéen och det system, efter hvilket de bildas, är sannt, naturligt och rigtigt, så kunna de mest prosaiska menniskor, om de blott hafva en vanlig kärlek till barnen, utföra detsamma med framgång. Jag kunde icke märka någon skillnad i barnens glädje, stilla lydnad och uppmärksamhet i denna och den sist omtalade barnträdgården. Båda hade också ett lika stort antal små lärjungar och voro af föräldrarne lika väl ansedda.

De äldre folken, *hedningarne* i Rom och Grekland, gåfvo som ledare (pädagoger) åt sina små barn de erfarnaste, trognaste tjenare: men våra föräldrar gifva oftast åt sina barn de oerfarnaste, oförsöktaste tjenarinnor, dessa s. k. *barnflickor*, hvilka med den allravigtigaste tjenst begynna sin tjenstetid. Hafven J föräldrar gifvit akt uppå, huru dessa "barnflickor" sköta den dem anförtrodda tjenst: att vaka öfver edra barn? Väl gå de ut med dem, såsom J befallt; men huru litet tillfredsställa de barnens verkliga behof af andebildande kroppsstärkande sysselsättning, hvilka de hvarken lära känna eller förstå! Huru ofta gifva de dem, under det de sjelfva fika efter egna förnöjelser, värnlösheten till pris, eller bruka, för att tvinga dem till tystnad, ofta de förderfligaste medel! Till edert behjertande och till ett slut på denna korta berättelse vågar jag hemställa det förslag, att till någon af barnträdgårdarnes föreståndare i Tyskland**) utsända ett eller några fruntimmer med lust för saken, för att der på stället göra sig bekanta med dessa inrättningar och vinna öfning i deras ledande! Genom beskrifningar och böcker sker det icke. Man måste sjelf se och deltaga deri. Ty, som redan är anmärkt, konsten är mer stödd på att *handla*, än att *läsa*.

---

*) En sådan geometriskt-arithmetisk lek såg jag äfven. Barnen sutto på bänkar omkring ett långt, rektangelformigt bord. De ville hafva något att göra, ett ämne att skapa af. Den vänliga glädjestrålande vårdarinnan, som stod vid ena ändan af bordet, höll några kuber af trä i handen. Straxt ropade barnen:

Würfel, Würfel kommt nun her,
Es verlangt nach euch uns sehr.

På deras bön kommo 4-kantiga små askar vandrande, af hvilka somliga innehöllo 6 à 8 andra mindre fyrkanter eller kuber. Efter hvarjehanda öfningar och byggningar med dessa började barnen att räkna; tillochmed bråk kunde man genom dessa åskådningar göra begripliga för dem.

**) Hr Spiess i Darmstadt emottager elever för 16 Thr i månaden, hvilka mot erläggande af denna summa lefva i hans familj och hafva alla nödiga lefnadsbehof tillfredsställda. För samma pris kan ock inackordering ske i Frankenbergska barnträdgården i Dresden.

Emot grundåsigten, på hvilken dessa inrättningar äro bygda, kunde visserligen göras grundade anmärkningar. Hr Fröbel, deras upphofsman, som Pestalozzi, vill icke gerna föreställa sig barnets andeliga natur genom födelsen förderfvad och åsidosätter derföre mycket af det tilltal, som barn till mera kristligt sinnade föräldrar få höra. Detta hindrar dock icke, att i den genom Hr Fröbel skapade uppfostringsformen lägga hvilken anda som helst.

En annan anmärkning undgår visst icke heller någon lärare att göra: modershemmet är den bästa barnträdgård, der modren har tid att sjelf sysselsätta sig med barnet; det är endast i fall, då barnen skola öfverlemnas åt vanliga barnpigor, som denna inrättning är att föredraga.

Invigningen af gjutjernsbryggan öfver Newa i S:t Petersburg.

I vår jernålder är användandet af jernet en vis ekonomi i alla möjliga byggnader. S:t Petersburg har just nu åter fått en tillökning i denna väg genom en gjutjerns brygga öfver Newa, och ehuruväl en jernbrygga numera icke är något nytt för S:t Petersburg, ty det har redan flera gjutjerns och kedjebryggor öfver sina kanaler, så är detta sednaste byggnadsverk dock en stor prydnad för czarstaden, som redan för många år tillbaka tillegnat sig Europas städers förenade prakt.

Flodbäddens porösa natur hade hittills varit ett oöfverstigligt hinder för ett pålitligt förbindelsemedel mellan de båda stadsdelarna; derför var också uppförandet af denna brygga förknippadt med stora svårigheter; ty man måste indrifva pålar i flodbädden och fylla mellanrummen med stenar. På detta sätt vann man slutligen en nog fast grund, för att bära granitpelarnas tyngd och att motstå tryckningen af den ofantligt strida vattenmassa, hvilken genom flodens sammandragande på detta ställe har fått en djuplek af 36 fot.

Bryggans hela längd utgör 1100 fot, mellanbågen har 156 fots spänning. Bågarne hvila vid ena sidan på en massiv pelare, som står 100 fot från norra strandbrädden, med hvilken den är förbunden medelst tvenne bryggor, hvilka röra sig på hakar för att lemna genomgång för de på floden upp och ned seglande fartygen.

Bryggan fulländades den 21 Nov., och sedan invignings-ceremonierna voro fullgjorda, öppnades den af kejsaren i egen person. En stor folkmassa följde den kejserliga vagnen öfver bryggan och flockade sig omkring densamma, för att betyga herrskaren sin vördnad och kärlek, under det att andra spände hästarne från vagnen och drogo kejsaren under massans bifallsrop öfver bryggan.

Detta skedde på 25:te årsdagen af Kejsarens thronbestigning — en dag, som enligt folksägen alltid skall vara fatal för de ryska monarkerna; men czarens förtröstan var så stor, att han vågade, utan eskort och blott beledsagad af sin stab, men hvilken nästan genast af folkträngseln blef skild från honom, företaga öppnandet: icke en enda soldat var att upptäcka i närheten.

Kejsaren tackade i mycket förbindliga ord stadens köpmän för det bistånd de räckt honom till detta kostsamma företag; tillika meddelade han ingeniör-officeren Kelbitz, under hvars uppsigt och ledning bryggan blifvit byggd, en orden och generalsepaulletter.

Invigningen af jernbryggan öfver Newa i S:t Petersburg.

C. Petersens Officin, 1851.

Nästa N:o utgifves den 30 Mars.